

PAWEŁ BORECKI

Ustawodawstwo wyznaniowe z okresu II Rzeczypospolitej we współczesnym polskim systemie prawnym

Streszczenie

Współcześnie w polskim systemie prawnym formalnie nadal obowiązują: Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o stosunku Państwa do Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego, nieposiadającego hierarchii duchownej, Ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego, Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej, Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Karaimskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ustawa z dnia 25 marca 1938 r. o wytwarzaniu i handlu dewocjonaliami i przedmiotami kultu religijnego. Zgodność tych aktów z Konstytucją z 1997 r. wzbudza liczne wątpliwości, a poza tym zawierają one anachronizmy. Wymienione akty mają obecnie znamiona wyizolowanych fenomenów w rodzimym systemie prawnym. Istnieją w oderwaniu od swego pierwotnego historycznego kontekstu, także kontekstu aksjologicznego i podstaw konstytucyjnych, szczególnie w zakresie relacji państwo – związki wyznaniowe. Ich *ratio legis* jest już w zdecydowanej mierze nieaktualne.

Można przyjąć, że wynikające z nich normy wygasły w całości lub w części na skutek *desuetudo*. W ujęciu behawioralnym ustawy z 1932 i z 1938 r. współcześnie już zupełnie nie obowiązują, zaś akty ustawodawcze z 1928 i z 1936 r. – nie obowiązują dziś w dużym stopniu. Znaczenie przedwojennego ustawodawstwa wyznaniowego w obecnym systemie prawnym jest mocno ograniczone. Nie jest ono stosowane w praktyce, poza niektórymi przepisami o charakterze organizacyjnym i dotyczącymi osobowości prawnej właściwych związków wyznaniowych i ich jednostek organizacyjnych.

Konieczne jest pilne uchylenie lub nowelizacja wspomnianych aktów. Jego obowiązywanie koliduje bowiem z zasadą zaufania obywateli do państwa, nie służy rozwojowi odpowiednich wspólnot konfesyjnych i wręcz podważa autorytet państwa.

Słowa kluczowe: stosunki państwo–Kościół – przedwojenne prawo wyznaniowe – konstytucja RP z 1997 r. – mniejszości wyznaniowe